

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
อันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด -19
พ.ศ. 2564 - 2565

(ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา)

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
อันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19
พ.ศ. 2564 – 2565

(ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา)

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่อง การประกาศแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
อันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด - 19 พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

โดยที่ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับ ณ วันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒ แล้วนั้น ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐ วรรคสี่ กำหนดให้ ในกรณีที่คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติเห็นว่ามีความจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมแผนแม่บท ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงหรือความจำเป็นของประเทศ ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะรัฐมนตรีก่อน จึงดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติม

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด - 19 ซึ่งเป็น โรคอุบัติใหม่ที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในหลายมิติ จึงมีความจำเป็นเร่งด่วน ในการเพิ่มเติมแผนแม่บทให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ และการบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการระบาดของโควิด - 19 เป็นไปอย่างต่อเนื่องและเกิดผล อย่างเป็นรูปธรรม ตามวิสัยทัศน์ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ

บัดนี้ คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ อันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด - 19 พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ตามที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเสนอ ดังมีสาระสำคัญแนบตามท้ายนี้ จึงให้ประกาศแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ อันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด - 19 พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ในราชกิจจานุเบกษาเพื่อทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

คำนำ

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564 - 2565 ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการพัฒนาประเทศท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ความปกติใหม่และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลกอีกนัยหนึ่งการ โดยในการจัดทำแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ ครั้งนี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้นำแนวคิด “ล้มแล้วลุกไว” อันประกอบด้วย การพร้อมรับ (Cope) การปรับตัว (Adapt) และการเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน (Transform) ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลักคิดในการพัฒนา เพื่อให้ประเทศไทยมีความเข้มแข็ง เท่าทัน มีศักยภาพในการรับและลดความเสี่ยง สามารถสร้างสรรค์ผลประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนยืนหยัดและเจริญเติบโตต่อไปได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ จึงเป็นการทบทวนและปรับเปลี่ยนแนวทาง/วิธีการ และเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมายตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) โดยการกำหนดประเด็นและแนวทางการพัฒนาที่ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษในช่วงระยะ 2 ปี ต่อจากนี้ และดำเนินการคู่ขนานไปกับแผนแม่บททั้ง 23 ประเด็น เพื่อให้สามารถเยียวยาช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ พื้นฟูกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนนำเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมาเป็น “จุดเปลี่ยน” ในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่จุดหมายใหม่ที่ดีกว่าในอนาคต

ทั้งนี้ สศช. ได้จัดทำแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ ฉบับนี้ขึ้น โดยคำนึงถึงกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ และได้นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง มาปรับปรุงแก้ไขแผนฯ ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ต่อไป

บทสรุปผู้บริหาร

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างกว้างขวางและรุนแรง แม้ว่าที่ผ่านมาประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในการป้องกันและควบคุมโรค ทว่าการแพร่ระบาดอย่างรุนแรงและต่อเนื่องได้ส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม จนก่อให้เกิดความปกติใหม่ในขณะเดียวกัน แนวโน้มสำคัญของโลกอีกนัยหนึ่งการท่ามกลางความปั่นป่วนและการเปลี่ยนแปลงจะเป็นปัจจัยเร่งสำคัญทำให้ทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาทบทวนให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ เงื่อนไข และบริบทการพัฒนาใหม่ของประเทศยิ่งขึ้น โดยยังคง “เป้าหมาย” ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ไว้เช่นเดิม หากแต่มีการทบทวนและปรับเปลี่ยน “แนวทาง/วิธีการ” และ “เครื่องมือ” ในรูปแบบของ “แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564 - 2565” ซึ่งจะเป็นการระบุแนวทางการพัฒนาจากแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่ต้องมุ่งเน้นให้ความสำคัญเป็นพิเศษ และประเด็นการพัฒนาเพิ่มเติมที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการเพื่อให้สามารถรับมือและเตรียมความพร้อมในการเยียวยาช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบฟื้นฟูกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้าสู่ภาวะปกติ รวมทั้งนำเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงมาเป็น “จุดเปลี่ยน” ในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่จุดหมายใหม่ที่ดีกว่าในอนาคต

การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศเพื่อให้ความเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงสามารถรับและลดความเสี่ยงขณะเดียวกันยังมีศักยภาพในการสร้างสรรค์ผลประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้สามารถ “**ล้มแล้วลุกไว**” (*Resilience*) อันประกอบด้วยมิติการพัฒนา 3 ประการ ได้แก่ 1) **การพร้อมรับ (Cope)** หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการภายใต้สภาวะวิกฤติ ให้สามารถยืนหยัดและต้านทานความยากลำบาก รวมถึงฟื้นคืนกลับสู่สภาวะปกติได้อย่างรวดเร็ว 2) **การปรับตัว (Adapt)** หมายถึง การปรับทิศทาง รูปแบบ และแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง พร้อมกระจายความเสี่ยงและปรับตัวอย่างเท่าทันเพื่อแสวงหาประโยชน์จากสิ่งที่เกิดขึ้น และ 3) **การเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน (Transform)** หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและปัจจัยพื้นฐานให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง

เพื่อพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสสำหรับการพัฒนาประเทศต่อไป ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการพัฒนาประเทศตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 จนถึงปัจจุบัน

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ มีเป้าหมายสำคัญ คือ “คนสามารถยังชีพอยู่ได้ มีงานทำ กลุ่มเปราะบางได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง สร้างอาชีพและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น เศรษฐกิจประเทศฟื้นตัวเข้าสู่ภาวะปกติ และมีการวางรากฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่” โดยได้ระบุประเด็นการพัฒนา 4 ประการที่ควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษในระยะ 2 ปีข้างหน้า เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการฟื้นฟูและขับเคลื่อนประเทศให้สามารถ “ล้มแล้ว ลุกไว หรือ Resilience” โดย 4 ประเด็นการพัฒนา ประกอบด้วย

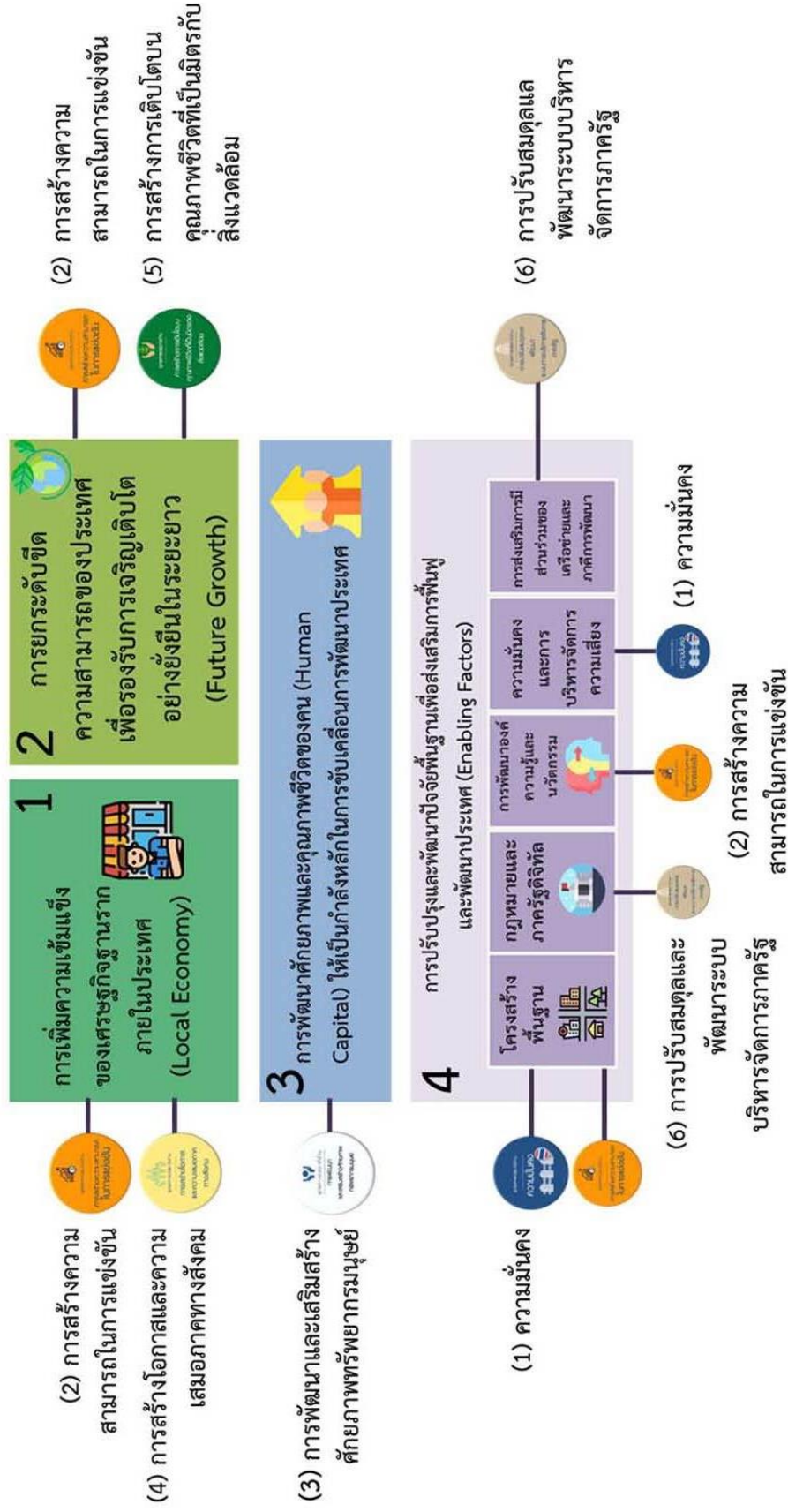
- การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากภายในประเทศ (Local Economy) เพื่อลดความเสี่ยงในการพึ่งพาต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นการกระจายความเจริญและโอกาสทางเศรษฐกิจไปยังระดับท้องถิ่น ผ่านการส่งเสริมการจ้างงาน โดยเฉพาะในระดับพื้นที่และชุมชน ร่วมกับการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้สามารถปรับตัวสู่ธุรกิจใหม่ที่มีแนวโน้มความต้องการมากขึ้นในอนาคต เพื่อให้เศรษฐกิจฐานรากเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

- การยกระดับขีดความสามารถของประเทศเพื่อรองรับการเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว (Future Growth) โดยมุ่งเน้นด้านการเตรียมความพร้อมและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของเครื่องยนต์ทางเศรษฐกิจหลัก ที่ประเทศไทยมีโอกาสและมีศักยภาพภายใต้ภูมิทัศน์ของเศรษฐกิจโลกแบบใหม่ ได้แก่ อุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ครบวงจร การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเน้นคุณภาพ การเกษตรมูลค่าสูง อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่

- การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคนให้เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ (Human Capital) โดยการยกระดับและปรับทักษะแรงงานให้สนับสนุนอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายที่ประเทศไทยมีโอกาสและมีศักยภาพตลอดจนสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและโครงสร้างเศรษฐกิจที่ปรับเปลี่ยนไป พร้อมทั้งเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤต และจัดสวัสดิการ

ทางสังคมให้เหมาะสม เพียงพอกับความจำเป็นในการดำรงชีวิตโดยเฉพาะในด้านรายได้ และสุขภาพ

- การปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ (Enabling Factors) ให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลกระทบต่อศักยภาพของประเทศ อาทิ การเร่งรัดพัฒนาและใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ การปรับปรุงกฎหมายและการดำเนินงานของภาครัฐให้ทันสมัย การพัฒนาและประยุกต์ใช้องค์ความรู้และนวัตกรรม การเสริมสร้างความมั่นคงและศักยภาพในการบริหารจัดการความเสี่ยง รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อลดอุปสรรค ข้อจำกัด และส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

สารบัญ

หน้า

คำนำ

บทสรุปผู้บริหาร

ก

ส่วนที่ 1 สถานการณ์ ความท้าทาย และความจำเป็น

1

- สถานการณ์ผลกระทบของโควิด-19 ต่อเศรษฐกิจและสังคม

2

- ความท้าทายในการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศจาก

6

สถานการณ์โควิด-19

- ความจำเป็นในการจัดทำแผนแม่บทเฉพาะกิจ

11

ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ

ส่วนที่ 2 กรอบแนวคิดการพัฒนาและสาระสำคัญของแผนแม่บทเฉพาะกิจ

13

ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ

- กรอบแนวคิดการพัฒนาภายใต้แผนแม่บทเฉพาะกิจ

14

ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ

- สาระสำคัญของแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ

17

- ตารางแนวทางการพัฒนาในแผนแม่บทเฉพาะกิจ

24

ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

ในระหว่าง พ.ศ. 2564 - 2565

ส่วนที่ 1

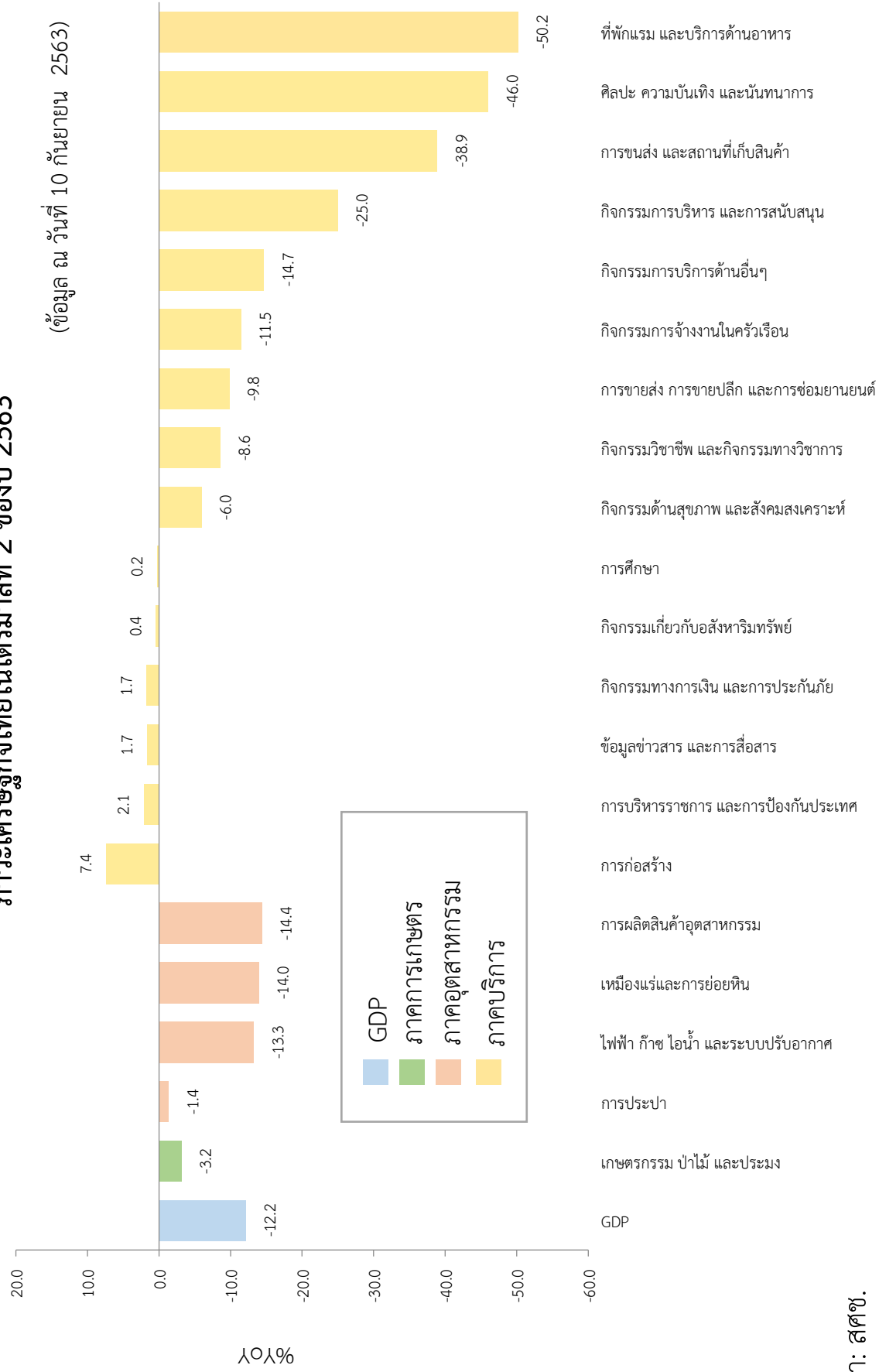
สถานการณ์ ความท้าทาย และความจำเป็น

สถานการณ์ผลกระทบของโควิด-19 ต่อภาวะเศรษฐกิจและสังคม

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) นับตั้งแต่ช่วงต้นปี 2563 เป็นต้นมา ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างกว้างขวางและรุนแรงในระดับที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน แม้ว่าที่ผ่านมาประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในการป้องกันและควบคุมโรคเมื่อเปรียบเทียบกับหลายประเทศในโลก ทว่าการแพร่ระบาดของโรคอย่างรุนแรงและต่อเนื่องได้ส่งผลกระทบไปถึงมิติด้านเศรษฐกิจและด้านอื่น ๆ นอกเหนือไปจากวิกฤติการณ์ด้านสาธารณสุข ทั้งการหยุดชะงักของห่วงโซ่การผลิตและการค้าระหว่างประเทศ การหดตัวของรายได้จากภาคการท่องเที่ยว เนื่องจากการจำกัดการเดินทาง ความผันผวนรุนแรงในตลาดการเงินโลก และภาวะเศรษฐกิจถดถอย

แนวโน้มเศรษฐกิจไทยในปี 2563 คาดว่าจะหดตัวลงรุนแรงที่สุดนับตั้งแต่วิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้รายงานสถานการณ์เศรษฐกิจไทยในไตรมาสที่ 2 ปี 2563 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 อย่างรุนแรง และมีมาตรการปิดเมืองอย่างเข้มงวด พบว่ามีการปรับตัวลดลงร้อยละ 12.2 อันจะส่งผลให้แนวโน้มเศรษฐกิจไทยตลอดทั้งปี 2563 จะปรับตัวลดลงในช่วงร้อยละ (-7.8) - (-7.3) เนื่องจากการปรับตัวลดลงมากของรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ ภาวะเศรษฐกิจและปริมาณการค้าโลก ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในประเทศ และปัญหาภัยแล้ง โดยคาดว่ามูลค่าการส่งออกสินค้าจะปรับตัวลดลงร้อยละ 10.0 การบริโภคภาคเอกชน และการลงทุนรวมปรับตัวลดลงร้อยละ 3.1 และร้อยละ 5.8 ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ผลกระทบในรายสาขา พบว่าภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการหลายสาขาได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาคบริการสาขาที่พักแรมและบริการด้านอาหารหดตัวถึงร้อยละ 50.2 ขณะที่ภาคการเกษตรปรับตัวลดลงร้อยละ 3.2 จากปัญหาภัยแล้ง

ภาวะเศรษฐกิจไทยในไตรมาสที่ 2 ของปี 2563

ที่มา: สศช.

การหดตัวของเศรษฐกิจดังกล่าว ได้นำไปสู่ปัญหาสภาพคล่องทางธุรกิจและความเสี่ยงต่อการปิดกิจการในภาคบริการ การท่องเที่ยว และกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่มีความเปราะบางและมีขีดความสามารถในการรองรับความเสี่ยงได้น้อยกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ ในขณะเดียวกัน ปัญหาการว่างงานและการสูญเสียรายได้ ความยากจน และความเหลื่อมล้ำกำลังเผชิญความท้าทายมากยิ่งขึ้น รวมถึงข้อจำกัดของหลักประกันทางสังคม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค ซึ่งเป็นประเด็นที่ส่งผลให้เศรษฐกิจและสังคมของประเทศอยู่ในภาวะกดดันมากยิ่งขึ้น โดยพบว่าในไตรมาสที่ 2 ของปี 2563 ผู้ว่างงานมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากถึง 0.75 ล้านคน คิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 1.95 เพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัวจากอัตราว่างงานในภาวะปกติ และนับเป็นอัตราการว่างงานสูงสุดตั้งแต่ไตรมาสที่สองของปี 2552 โดยร้อยละ 58.7 ของแรงงานที่ว่างงานดังกล่าว มีสาเหตุมาจากสถานที่ทำงานเล็ก/หยุด/ปิดกิจการ หรือหมดสัญญาจ้าง และเมื่อพิจารณาผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อนในช่วง 3 เดือน ซึ่งเป็นการว่างงานในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 พบว่า มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 55.4) เป็นแรงงานที่ถูกเลิกจ้างมาจากภาคบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสาขาโรงแรมและภัตตาคาร (ร้อยละ 18.3) และสาขาค้าปลีกส่ง (ร้อยละ 14.6) โดยแรงงานส่วนใหญ่ที่ได้รับผลกระทบมีอายุมากกว่า 40 ปี และจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและต่ำกว่า

ภาวะตลาดแรงงานไทยปี 2562 - 2563

(ข้อมูล ณ วันที่ 10 กันยายน 2563)

ตลาดแรงงาน	หน่วย	2562											2563																								
		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.															
อัตราการว่างงาน	ร้อยละของกำลังแรงงาน	0.92%											0.98%					1.04%					0.98%					1.03%					1.95%				
	ร้อยละของกำลังแรงงานกลุ่มอายุ 15-24 ปี	4.68%											5.82%					5.80%					5.09%					5.03%					8.58%				
	จำนวนผู้ใช้สิทธิกรณีว่างงานตามมาตรา 38	53.6	53.5	62.7	53.5	66.7	66.7	61.6	61.1	56.3	71.4	57.9	50	55	56.7	60.5	116.3	172	127.6	125.8																	
จำนวนผู้ใช้สิทธิตามมาตรา 75 (เหตุไม่สุจริต)	พันคน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	33.5	42.7	43.1	22.9	38.7	102.7	477.1	459.7	380.7	275.1	176.6	79.6															
จำนวนผู้ใช้สิทธิตามมาตรา 79/1 (เหตุสุจริต)	พันคน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	219.3	601.6	432.6	337.7																	
จำนวนผู้จ้างทำ	1,000 คน	37,702.70					37,781.80					37,486.30					37,482.90					37,424.20					37,080.80										
จำนวนชั่วโมงทำงาน	ชั่วโมงต่อสัปดาห์	41.3					43.1					43.5					43.1					40.7					38.1										
อัตราการเข้าร่วมกำลังแรงงาน	ร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	67.9					68					67					67					67.3					67.2										

ที่มา: สศช.

ความท้าทายในการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ จากสถานการณ์โควิด-19

แม้ว่าในระยะที่ผ่านมา รัฐบาลจะดำเนินมาตรการเพื่อช่วยเหลือและเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงมีความท้าทายอีกหลายประการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้มีความเท่าทันและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

ความท้าทายประการแรก คือ โครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทยที่เน้นพึ่งพาการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศในระดับสูง และรวมศูนย์ความเจริญอยู่เฉพาะในเมืองใหญ่เพียงไม่กี่เมือง โดยมูลค่าการส่งออกของไทยมีสัดส่วนเกินกว่าครึ่งของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมาเป็นระยะเวลานาน ส่งผลให้สถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก ในขณะเดียวกัน ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และโอกาสในการสร้างรายได้ระหว่างพื้นที่ยังอยู่ในระดับสูง โดยในปี 2561 พบว่าจังหวัดระยองซึ่งเป็นจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวสูงที่สุด มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวสูงกว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ต่ำที่สุด) ถึง 18.3 เท่า ในขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวน (Covariance of Variation: CV) ของผลิตภัณฑ์จังหวัดเปรียบเทียบในภาค ซึ่งสะท้อนความเหลื่อมล้ำระหว่างจังหวัดภายในภูมิภาคเดียวกัน ลดลงน้อยกว่าร้อยละ 1.0 ในช่วงระยะเวลาเกือบสิบปีที่ผ่านมา การพึ่งพาต่างประเทศและการกระจุกตัวของโอกาสทางเศรษฐกิจในบางพื้นที่ ส่งผลให้ประเทศไทยขาดแรงขับเคลื่อนจากภายในที่เข้มแข็งทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทาน เมื่อพิจารณาผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ที่ทำให้เกิดภาวะชะงักงันทางเศรษฐกิจ การชะลอตัวของการค้า การลงทุน และการส่งออก ส่งผลให้ประเทศไทยไม่สามารถพึ่งพาเศรษฐกิจภายนอกในระดับเดิมได้ รวมถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในเมืองใหญ่ที่ส่งผลให้แรงงานในเขตเมืองจำนวนมากอพยพกลับถิ่นฐานเพื่อกลับไปหางานทำในบ้านเกิด ดังนั้น การพัฒนาในระยะต่อจากนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นฐานรากด้วยการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจไปยังระดับพื้นที่ และยกระดับศักยภาพของธุรกิจภายในประเทศโดยเฉพาะ SMEs ซึ่งเป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ความท้าทายประการที่สอง คือ การสร้างศักยภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจท่ามกลางภาวะวิกฤตและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่รุนแรงอันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ประกอบกับ

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของไทยที่ขยายตัวต่ำมาเป็นเวลานาน อาจทำให้การฟื้นตัวเป็นไปอย่างล่าช้าและส่งผลต่อความสามารถในการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว โดยในช่วงหลายปีที่ผ่านมาศักยภาพในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยในช่วงปี 2556-2562 อยู่ที่เพียงร้อยละ 3.0 ซึ่งต่ำที่สุดในภูมิภาค โดยมีปัจจัยหลักมาจากการที่โครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศยังพึ่งพาการผลิตและบริการแบบดั้งเดิมอยู่มาก ภาคอุตสาหกรรมขาดการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ในขณะที่ผลิตภาพและมูลค่าเพิ่มของภาคการเกษตรและภาคบริการยังอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น นอกเหนือจากมาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจที่ต้องเร่งดำเนินการแล้ว การขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศในอนาคตจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการปรับปรุงภาคการผลิตเพื่อยกระดับศักยภาพในการเจริญเติบโตในระยะยาว ด้วยการสร้างจุดแข็งและเครื่องยนต์ทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย โดยเริ่มจากการส่งเสริมภาคการผลิตต่าง ๆ ที่ประเทศไทยมีความเข้มแข็งอยู่แล้ว ได้แก่ บริการทางการแพทย์และสุขภาพ การท่องเที่ยว การเกษตร อุตสาหกรรมอาหาร และยานยนต์ ให้ผู้ผลิตมีความสามารถสูงขึ้นในการสร้างมูลค่าเพิ่ม และสามารถปรับตัวไปในทิศทางที่เหมาะสมกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

ความท้าทายประการที่สาม คือ การพัฒนาศักยภาพของคน เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศ และยกระดับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว โดยแม้ว่าทรัพยากรมนุษย์ของไทยในภาพรวมจะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น เมื่อพิจารณาจากดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 0.73 ในปี 2556 เป็น 0.77 ในปี 2561 อย่างไรก็ตาม ยังมีช่องว่างการพัฒนาเชิงคุณภาพที่สำคัญ โดยเฉพาะปัญหาการขาดแคลนทักษะแรงงานที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเมื่อพิจารณาจากดัชนีความสามารถในการแข่งขันระดับโลก (Global Competitiveness Index: GCI) ของ World Economic Forum ในส่วนของตัวชี้วัดด้านทักษะ พบว่า อันดับความสามารถปรับตัวลดลงจากอันดับที่ 66 ในปี 2561-2562 เป็นอันดับที่ 73 จาก 141 ประเทศทั่วโลก หรืออันดับที่ 6 ของภูมิภาคอาเซียนในปี 2562-2563 โดยมีอันดับลดลง ทั้งตัวชี้วัดด้านชุดทักษะของผู้สำเร็จการศึกษา จากอันดับที่ 61 ในปี 2561-2562 เป็นอันดับที่ 79 ในปี 2562-2563 และด้านทักษะดิจิทัลในกลุ่มประชากร จากอันดับที่ 61 เป็น 66 ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งของปัญหาดังกล่าวเป็นผลมาจากปัญหาคุณภาพการศึกษาที่ไม่สามารถผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับเทคโนโลยี

สมัยใหม่และความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนไป ดังจะเห็นได้จากผลคะแนนสอบ PISA ของเด็กไทย ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าหลายประเทศและผลคะแนนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จากอันดับที่ 50 ในปี 2555 เป็นอันดับที่ 66 ในปี 2561 จาก 79 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ ขณะเดียวกัน แรงงานไทยยังมีผลิตภาพแรงงานต่ำ โดยในช่วงปี 2556-2562 ผลิตภาพแรงงานเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 3.0 ต่อปี ในขณะที่ข้อมูลจาก Asian Productivity Organization (APO) ในปี 2562 ระบุว่า ผลิตภาพแรงงานไทยมีอัตราการเติบโตค่อนข้างต่ำมาตลอดช่วงสองทศวรรษ โดยปัจจุบันอยู่ในระดับใกล้เคียงกับประเทศจีนและอินโดนีเซีย แต่ยังคงต่ำกว่ามาเลเซีย (2 เท่า) เกาหลีใต้ (2.5 เท่า) และสิงคโปร์ (4.5 เท่า) นอกจากนี้ แรงงานไทยจำนวนมากยังอยู่นอกระบบที่กลไกของภาครัฐจะสามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง โดยสัดส่วนของแรงงานที่อยู่ในระบบประกันสังคม (รวมมาตรา 33, 39 และ 40) ในปี 2563 อยู่ที่เพียงร้อยละ 43.0 ของกำลังแรงงานรวม ในขณะเดียวกัน ระบบความคุ้มครองทางสังคมยังมีแนวโน้มจะประสบกับข้อจำกัดทั้งในด้านงบประมาณ ความเพียงพอ และความครอบคลุม เนื่องจากสัดส่วนของประชากรวัยพึ่งพิงที่เพิ่มสูงขึ้น ฐานการจัดเก็บภาษีที่มีอยู่อย่างจำกัด ขณะที่แนวโน้มวิกฤติและภัยพิบัติเกิดขึ้นบ่อยครั้งและรุนแรงมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ และระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ลดลง ดังนั้น ภาครัฐจึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพทุนมนุษย์ เพื่อให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาต่อไป

สถานการณ์ทุนมนุษย์ของประเทศไทย

ดัชนีการพัฒนามนุษย์

(Human Development Index)

UN

DP

เพิ่มขึ้นเล็กน้อย

จาก 0.731 ในปี 2556

เป็น 0.765 ในปี 2561

ดัชนีความสามารถในการแข่งขันระดับโลก (Global Competitiveness Index)

WORLD ECONOMIC FORUM

ของ

ส่วน

ของ

เศรษฐกิจ

โลก

อันดับที่ 6

ทักษะ

2561-62

2562-63

ชุดทักษะของผู้สำเร็จการศึกษา (Skillsets of Graduates)	61	79
ทักษะดิจิทัลในกลุ่มประชากร (Digital Skills among Pop.)	61	66

2562-63

ไทยอยู่อันดับที่ 73 ของโลก และอันดับที่ 6 ของอาเซียน

73 /141

6 /10

มีปัญหาการขาดแคลนทักษะแรงงาน ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและบริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ผลคะแนนสอบ

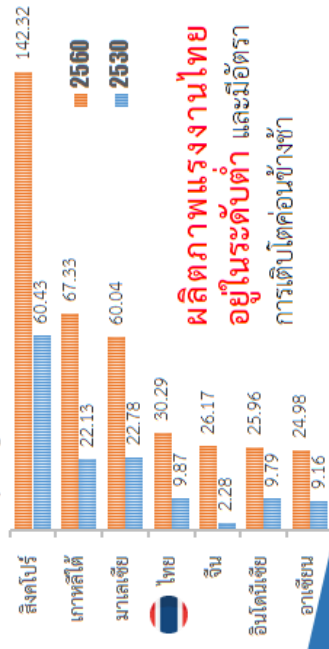

ของเด็กไทย

อยู่ในระดับต่ำกว่าหลายประเทศและมีอันดับผลคะแนนลดลงอย่างต่อเนื่อง

ผลิตภาพแรงงานเฉลี่ยต่อคน

ของ Asian Productivity Organization โดยวัดจาก GDP ต่อคน

ผลิตภาพแรงงานไทยอยู่ในระดับต่ำ และมีอัตรา การเติบโตค่อนข้างช้า

ระบบคุ้มครองทางสังคม

มีข้อจำกัดในด้านงบประมาณ ความเพียงพอ และความครอบคลุม

ที่มา: รวบรวมโดย สศช.

ความท้าทายประการสุดท้าย คือ การพัฒนาและปรับปรุงปัจจัยพื้นฐานให้พร้อมต่อการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศในอนาคต การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้เร่งให้ประเทศเกิดการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัลในอัตราที่รวดเร็วขึ้น พร้อมกับตอกย้ำให้เห็นถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ที่มีความผันผวน ไม่แน่นอน ซับซ้อน และคลุมเครือ จากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอื่น ๆ นอกเหนือจากโควิด-19 ที่ประเทศไทยกำลังเผชิญ อาทิ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีแนวโน้มทำให้ความเสี่ยงจากภัยพิบัติเพิ่มสูงขึ้น ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอย่างพลิกผันที่ส่งผลให้การมุ่งพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมมีความจำเป็นมากยิ่งขึ้น รวมถึงสงครามการค้า กระแสชาตินิยม การทวนกระแสโลกาภิวัตน์ และความขัดแย้งระหว่างขั้วอำนาจของโลก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศในอนาคต ดังนั้น การพัฒนาประเทศในระยะต่อไป จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเสริมสร้างปัจจัยพื้นฐานด้านต่าง ๆ ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน กฎหมายกฎระเบียบ บทบาทและแนวทางการให้บริการของภาครัฐ องค์ความรู้และนวัตกรรม การเสริมสร้างความมั่นคง การบริหารจัดการความเสี่ยง ตลอดจนกลไกการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ให้พร้อมรองรับความแพร่หลายของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ส่งเสริมการปรับตัวของภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมถึงสนับสนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความท้าทายต่าง ๆ ในการฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น กอปรกับกระแสการพัฒนาของโลกท่ามกลางความปั่นป่วนและการเปลี่ยนแปลงล้วนเป็นปัจจัยเร่งที่ส่งผลให้ประเทศไทย จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้สามารถพร้อมรับและปรับตัวเข้ากับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลกในระยะต่อไปได้อย่างเท่าทัน

ความจำเป็นในการจัดทำแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม ประกอบกับ มาตรา 10 และ 11 แห่งพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้มีการทบทวนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ ในกรณีที่สถานการณ์ของโลกหรือสถานการณ์ของประเทศเปลี่ยนแปลงไปจนไม่สามารถหรือไม่เหมาะสมที่จะดำเนินการตามเป้าหมายหรือยุทธศาสตร์ด้านใดได้ และเมื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับอันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 และกระแสการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ จึงมีความจำเป็นที่แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ ต้องได้รับการพิจารณาทบทวนให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ เงื่อนไข และบริบทการพัฒนาใหม่ของประเทศยิ่งขึ้น โดยยังคง “เป้าหมาย” การพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติฯ ไว้เช่นเดิม หากแต่มีการทบทวนและปรับเปลี่ยน “แนวทาง/วิธีการ” ใหม่ในรูปแบบของ “แผนแม่บทเฉพาะกิจ” รวมถึงปรับเปลี่ยน “เครื่องมือ” ใหม่ ในรูปแบบของ “แผนปฏิบัติการตามแผนแม่บทเฉพาะกิจ” ซึ่งประกอบด้วย แผนงาน/โครงการต่าง ๆ ภายใต้กรอบนโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และโครงการสำคัญประจำปีงบประมาณ 2564 และ 2565

ทั้งนี้ แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ จะดำเนินการคู่ขนานไปกับแผนแม่บทฯ ทั้ง 23 ประเด็น แต่ได้ระบุแนวทางการพัฒนาจากแผนแม่บทฯ ทั้ง 23 ประเด็นที่ต้องมุ่งเน้นให้ความสำคัญเป็นพิเศษ รวมถึงกำหนดประเด็นการพัฒนาเพิ่มเติมที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการ เพื่อให้สามารถรับมือและเตรียมความพร้อมในการเยียวยาช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนการฟื้นฟูกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้าสู่ภาวะปกติ รวมทั้งนำเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงมาเป็น “จุดเปลี่ยน” เพื่อทบทวนและปรับปรุง แนวทางการพัฒนา เพื่อสร้างโอกาสในการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่จุดหมายใหม่ที่ดีกว่าในอนาคต

ส่วนที่ 2

กรอบแนวคิดและสาระสำคัญ
ของแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ

กรอบแนวคิดการพัฒนาของแผนแม่บทเฉพาะกิจ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างพลิกผันและรวดเร็วจากภายนอกประเทศ ล้วนส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ภายในประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจก่อให้เกิดเป็นความเสี่ยงหรือโอกาสในการพัฒนาประเทศ ขึ้นอยู่กับศักยภาพและความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น การกำหนดทิศทางการพัฒนาท่ามกลางภาวะวิกฤตและความไม่แน่นอน เพื่อให้ประเทศไทยมีความสามารถในการบริหารจัดการและลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ภาคส่วนต่าง ๆ สามารถปรับตัวให้อยู่รอดได้ ขณะเดียวกันยังมีศักยภาพในการสร้างสรรค์ ผลประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอก และภายในประเทศที่ส่งผลกระทบเชื่อมโยงถึงกันให้ได้มากที่สุด จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้สามารถ “**ล้มแล้วลุกไว**” (*Resilience*) โดยการพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิด Resilience มีมิติที่ต้องให้ความสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

การพร้อมรับ (Cope) หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการภายใต้ ภาวะวิกฤต ให้ประเทศยังคงยืนหยัดและต้านทานความยากลำบาก รวมถึงสามารถ ฟื้นคืนกลับสู่สภาวะปกติได้อย่างรวดเร็วเมื่อภาวะวิกฤตผ่านพ้นไป ซึ่งการสร้าง ความสามารถของประเทศในการพร้อมรับนั้น ต้องพิจารณาให้ความสำคัญกับ การลดความเปราะบาง ผ่านการลดจุดอ่อนและขจัดข้อจำกัดเดิมที่ประเทศเผชิญ พร้อมกับการเยียวยาช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างเต็มที่ศักยภาพภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

การปรับตัว (Adapt) หมายถึง การปรับทิศทางการพัฒนา รูปแบบ และแนวทาง ที่ดำเนินการอยู่ ให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลง ความไม่แน่นอน และบริบท การพัฒนาประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงต้องให้ความสำคัญกับการกระจายความเสี่ยง เพื่อลดผลกระทบจากปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้ และพร้อมที่จะปรับตัวอย่างรวดเร็ว เพื่อแสวงหาแนวทางในการสร้างสรรค์ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

การเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน (Transform) หมายถึง การ เปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและปัจจัยพื้นฐาน เช่น กฎหมาย ระเบียบ นโยบาย และ สถาบัน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง ให้สอดคล้องกับกระแส

การเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลกระทบต่อศักยภาพโดยรวมของประเทศ เพื่อพลิกวิกฤตจากแรงกดดันทั้งภายนอกและภายในให้เป็นโอกาสสำหรับการพัฒนาประเทศสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพ ทัวถึง เป็นธรรม และยั่งยืนต่อไป

แนวคิดการพัฒนาประเทศในการพร้อมรับ ปรับตัว และเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน (Cope, Adapt, Transform: CAT) ดังกล่าว เป็นการเสริมสร้างศักยภาพของประเทศให้สามารถลุกได้อย่างรวดเร็วเมื่อล้ม ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ประกอบด้วยความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ความรู้ และคุณธรรม ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการพัฒนาประเทศมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 จนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ การพัฒนาประเทศบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นั้น จะทำให้ประเทศมีการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนภายใต้หลัก 3 ขั้นการพัฒนา ประกอบด้วย (1) ประเทศสามารถอยู่รอดได้ท่ามกลางภาวะวิกฤต (Survive) ซึ่งการที่ประเทศจะสามารถอยู่รอดได้นั้น ทุกองค์ประกอบที่เป็นภาคส่วนสำคัญต้องมีความเข้มแข็ง ซึ่งเป็นภูมิคุ้มกันจากภายใน มีการเตรียมพร้อมรองรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากทั้งภายในและภายนอก (2) เศรษฐกิจในประเทศต้องมีความเข้มแข็งและมีการพึ่งพาภายนอกในระดับที่เหมาะสม (Sufficient) ซึ่งการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความเหมาะสมที่พอดี นั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลบนพื้นฐานของความรู้ โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ และ (3) ประเทศมีการพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน (Sustain) มีความพอดีในทุกมิติการพัฒนาอย่างเกื้อกูล สนับสนุนซึ่งกันและกัน และมีศักยภาพพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและอนาคตทุกด้าน

ทั้งนี้ ประเด็นการพัฒนาประเทศที่ควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษในระยะเวลา 2 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2564 - 2565) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการฟื้นฟูและขับเคลื่อนประเทศให้สามารถ “**ล้มแล้วลุกไว**” (Resilience) นั้น ประกอบด้วย 4 ประเด็นการพัฒนา ได้แก่

1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากภายในประเทศ (Local Economy) เพื่อลดความเสี่ยงในการพึ่งพาต่างประเทศ โดยกระจายความเจริญและโอกาสทางเศรษฐกิจไปยังระดับพื้นที่ ส่งเสริมการลงทุน สร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ท้องถิ่น และผู้ประกอบการโดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) รวมถึงเสริมสร้างศักยภาพของท้องถิ่นให้พร้อมรับการกระจายตัวของการพัฒนาและการเคลื่อนย้ายกำลังแรงงานกลับคืนถิ่น เพื่อให้เศรษฐกิจฐานรากเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งด้านการผลิตและการบริโภค

2) **การยกระดับขีดความสามารถของประเทศเพื่อรองรับการเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว (Future Growth)** โดยการส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการที่ประเทศไทยมีโอกาสและมีศักยภาพภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงและบริบทโลกใหม่หลังเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อาทิ อุปสงค์ต่อสินค้าและบริการเพื่อสุขภาพที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น กระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่อุปทานโลก โดยมุ่งเน้นที่การคิดค้นและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าและบริการ พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าของท้องถิ่น และ SMEs

3) **การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคนให้เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ (Human Capital)** โดยการยกระดับและปรับทักษะแรงงานให้ตรงกับความต้องการของนายจ้าง สอดคล้องกับอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายที่ประเทศไทยมีโอกาสและมีศักยภาพตามที่ได้ระบุไว้ในประเด็นการพัฒนาข้อ 2) Future Growth ตลอดจนให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและโครงสร้างเศรษฐกิจที่ปรับเปลี่ยนไป พร้อมทั้งเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤต และจัดสวัสดิการทางสังคมให้เหมาะสม เพียงพอกับความจำเป็นในการดำรงชีวิต ทั้งความมั่นคงทางรายได้และสุขภาพ

4) **การปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ (Enabling Factors)** โดยการเร่งรัด พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ แก้ไขปรับปรุงกฎหมายและการดำเนินงานของภาครัฐให้ทันสมัย พัฒนาและประยุกต์ใช้องค์ความรู้และนวัตกรรม เสริมสร้างความมั่นคงและพัฒนาระบบการบริหารจัดการความเสี่ยง รวมถึงส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่าย ภาคประชาชน ภาคเอกชน ท้องถิ่น สถาบัน และองค์กรต่าง ๆ เพื่อลดอุปสรรค ขัดขวาง และส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศตามประเด็นการพัฒนาทั้ง 3 ข้อข้างต้น

สาระสำคัญของแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ มีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในระหว่าง พ.ศ. 2564 - 2565 ดังนี้

เป้าหมายและตัวชี้วัด แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานในระยะเวลา 2 ปี โดยพิจารณาจากสถานการณ์ปัจจุบันที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ ร่วมกับเงื่อนไข ความจำเป็นด้านกรอบวงเงินงบประมาณภาครัฐที่สามารถบริหารจัดการและจัดสรรได้ รวมถึงการคาดการณ์ถึงโอกาสที่พึงเกิดขึ้นจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งประเทศไทยมีศักยภาพในการที่จะสร้างสรรค์และต่อยอดไปสู่การพัฒนาในระยะต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ โดยแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ

“คนสามารถยังชีพอยู่ได้ มีงานทำ กลุ่มเปราะบางได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง สร้างอาชีพและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น เศรษฐกิจประเทศฟื้นตัวเข้าสู่ภาวะปกติ และมีการวางรากฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่” และมีตัวชี้วัดตลอดจนค่าเป้าหมายการดำเนินงาน ในปี 2564 และ 2565 ดังนี้

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		2564	2565
1) คนสามารถยังชีพอยู่ได้ มีงานทำ กลุ่มเปราะบางได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง	อัตราการว่างงาน	ไม่เกินกว่าร้อยละ 1.5	ไม่เกินกว่าร้อยละ 1
	ดัชนีความยากจนแบบหลากหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือ	ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 เทียบกับปีก่อนหน้า	ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 เทียบกับปีก่อนหน้า
	สัดส่วนผู้เข้าระบบประกันสังคม (มาตรา 33 39 และ 40) ต่อกำลังแรงงานรวม	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 45	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 48
	ความแตกต่างของทรัพยากรสาธารณสุขเปรียบเทียบระหว่างจังหวัด	ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.5 เทียบกับปีก่อนหน้า	ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.5 เทียบกับปีก่อนหน้า
	อัตราความรอบรู้ด้านสุขภาวะของประชากร	ร้อยละ 67 ของคะแนนเต็ม	ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
		2564	2565
2) สร้างอาชีพและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น	ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์จังหวัดเปรียบเทียบกับภายในภาค	ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 เทียบกับปีก่อนหน้า	ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 เทียบกับปีก่อนหน้า
	อัตราการขยายตัวของการบรรจุนานใหม่ในแต่ละจังหวัดของประเทศ	เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 เทียบกับปีก่อนหน้า	เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 เทียบกับปีก่อนหน้า
3) เศรษฐกิจประเทศฟื้นตัวเข้าสู่ภาวะปกติ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อหัว	ไม่น้อยกว่า 236,000 บาท ต่อคน ต่อปี	ไม่น้อยกว่า 245,000 บาท ต่อคน ต่อปี
	สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของ SMEs ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทั้งหมด	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 42	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 42
	อัตราการขยายตัวของการจ้างงานของ SMEs	เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.8 เทียบกับปีก่อนหน้า	เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.8 เทียบกับปีก่อนหน้า
4) มีการวางรากฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่	อัตราการขยายตัวของการลงทุนในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย	เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 เทียบกับปีก่อนหน้า	เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 เทียบกับปีก่อนหน้า
	อันดับความสามารถในการแข่งขันการพัฒนาทุนมนุษย์ด้านทักษะแรงงาน	อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความสามารถสูงที่สุด 5 อันดับแรกของภูมิภาคอาเซียนและมีคะแนนสูงขึ้นกว่าปีก่อนหน้า	อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความสามารถสูงที่สุด 4 อันดับแรกของภูมิภาคอาเซียนและมีคะแนนสูงขึ้นกว่าปีก่อนหน้า
	สัดส่วนมูลค่าการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.4	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.5
	อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัล (IMD World Digital Competitiveness Ranking)	อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความสามารถสูงที่สุด 40 อันดับแรก	อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความสามารถสูงที่สุด 40 อันดับแรก โดยมีอันดับดีขึ้นจากปีก่อนหน้า
	ดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพของภาครัฐในการทบทวนแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคและเป็นภาระในการดำเนินธุรกิจ	อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุด 50 อันดับแรก	อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีประสิทธิภาพที่สุด 45 อันดับแรก โดยมีอันดับดีขึ้นจากปีก่อนหน้า

แนวทางการพัฒนา เพื่อบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ ตามที่กำหนด ในระยะเวลา 2 ปี (พ.ศ. 2564 - 2565) แนวทางการพัฒนาที่ต้องมุ่งเน้นในแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลสืบเนื่องโดยตรงจากสถานการณ์โควิด-19 จะต้องให้ความสำคัญกับการเร่งดำเนินการในมิติต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงไปถึงการบรรลุค่าเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ บนหลักการพื้นฐานของแนวคิดในการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านการพร้อมรับ ปรับตัว และเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน (Cope, Adapt, Transform: CAT) โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญโดยสรุป ดังนี้

1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากภายในประเทศ (Local Economy) โดยการมุ่งเน้นการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจไปยังระดับท้องถิ่น ผ่านการส่งเสริมการจ้างงานโดยเฉพาะในระดับพื้นที่และชุมชน ร่วมกับการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ SMEs ให้สามารถปรับตัวสู่ธุรกิจใหม่ที่มีแนวโน้มความต้องการมากขึ้นในอนาคต ตลอดจนดำเนินงานด้านการกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจไปยังหัวเมืองหลักในภูมิภาคและเมืองรองที่มีขีดความสามารถและความพร้อม เพื่อให้การเติบโตของพื้นที่และเมืองในภูมิภาคเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงความเจริญ พร้อมรับการกระจายตัวของการพัฒนาและการเคลื่อนย้ายกำลังแรงงานกลับคืนถิ่น เป็นแหล่งจ้างงาน สร้างอาชีพและกระจายรายได้ไปยังภาคท้องถิ่น และชุมชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง ดังนี้

1.1) การส่งเสริมการจ้างงาน โดยเฉพาะในระดับพื้นที่ ด้วยการพัฒนาฐานข้อมูลแรงงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการช่วยเหลือและจับคู่ความต้องการของผู้หางานและผู้จ้างงาน ร่วมกับการสร้างงานใหม่ที่สอดคล้องกับภาคเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มเติบโตในอนาคต พร้อมทั้งปรับโครงสร้างตลาดแรงงานโดยการโยกย้ายแรงงานไปยังภาคการผลิตที่มีผลิตภาพสูงกว่า และมีรายได้มากกว่าเดิม เป็นต้น

1.2) การช่วยเหลือและพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ด้วยการเร่งแก้ปัญหาสภาพคล่องของ SMEs ให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการปรับตัวสู่ธุรกิจใหม่ที่มีแนวโน้มความต้องการมากขึ้นในอนาคตและมีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย ตลอดจนปรับปรุงระเบียบกฎหมาย เพื่อลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจของ SMEs แก้ปัญหาและป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม บูรณาการระหว่าง

หน่วยงานเพื่อลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มประสิทธิภาพการช่วยเหลือและสนับสนุน SMEs เป็นต้น

1.3) *การกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจไปยังหัวเมืองหลักในภูมิภาคและเมืองรอง* ด้วยการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่ สร้างตำแหน่งงานในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อดึงดูดผู้ว่างงาน แรงงานคืนถิ่น และบัณฑิตจบใหม่ ตลอดจนเสริมสร้างจุดเด่นทางเศรษฐกิจของแต่ละภาคหรือกลุ่มจังหวัด โดยการรวมกลุ่มและเชื่อมโยงผู้ประกอบการในพื้นที่ และเพิ่มศักยภาพและบทบาทหน้าที่ของท้องถิ่นในการกำกับดูแลการให้บริการสาธารณะและบริหารจัดการเชิงพื้นที่ เป็นต้น

2) **การยกระดับขีดความสามารถของประเทศเพื่อรองรับการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว (Future Growth)** โดยมุ่งเน้นด้านการเตรียมความพร้อมของปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการยกระดับผลิตภาพการผลิต การพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม พร้อมทั้งส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของเครื่องยนต์ทางเศรษฐกิจหลักที่ประเทศไทยมีโอกาสและได้รับการวิเคราะห์แล้วว่ามีความศักยภาพภายใต้ภูมิทัศน์ของเศรษฐกิจโลกแบบใหม่ที่จะปรับเปลี่ยนไป ได้แก่

2.1) *อุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ครบวงจร* ด้วยการขยายช่องทางการตลาดทั้งการแพทย์แผนปัจจุบันและการแพทย์แผนไทย ยกระดับคุณภาพมาตรฐานของสินค้าและบริการ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการแพทย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการด้านสุขภาพ และมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ของภูมิภาคแบบครบวงจร เป็นต้น

2.2) *การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเน้นคุณภาพ* ด้วยการเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาภาคการท่องเที่ยวทั้งระบบ ให้มุ่งเน้นที่เชิงคุณภาพมากกว่าปริมาณ ทั้งแนวทางการส่งเสริมการลงทุน และรูปแบบการท่องเที่ยวที่สนับสนุน และการติดตามประเมินผล พร้อมทั้งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเมืองรองและท้องถิ่นที่มีศักยภาพ เพื่อกระจายรายได้ไปยังระดับท้องถิ่น เป็นต้น

2.3) *การเกษตรมูลค่าสูง* ด้วยการสร้างแพลตฟอร์มการตลาดดิจิทัล ให้กลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน พัฒนาระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ พัฒนาระบบโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานภาคการเกษตร รวมถึงใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการผลิตและการบริหารจัดการเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าเกษตรให้สามารถเป็นวัตถุดิบที่มีคุณภาพ

ในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมทางการแพทย์ เป็นต้น

2.4) *อุตสาหกรรมอาหาร* ด้วยการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อเพิ่มกำลังการผลิต และการจ้างงาน และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคใหม่ โดยการมุ่งสู่ธุรกิจอาหารมูลค่าสูง เช่น อาหารเพื่อสุขภาพ และอาหารทางการแพทย์ เป็นต้น

2.5) *อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่* ด้วยการสนับสนุนการปรับตัวของผู้ประกอบการและแรงงาน รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งระเบียบ กฎหมาย โครงสร้างพื้นฐาน และอุปสงค์ของผู้บริโภคในประเทศให้สามารถเปลี่ยนผ่านไปสู่ อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่โดยเฉพาะยานยนต์ไฟฟ้า ตลอดจนช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อยในอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง เช่น ผู้ผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ และผู้ให้บริการซ่อมแซมและบำรุงรักษาที่อาจได้รับผลกระทบในช่วงเปลี่ยนผ่านนี้ เป็นต้น

3) **การพัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตของคน (Human Capital)** ด้วยการยกระดับทักษะ (Upskill) ปรับทักษะ (Reskill) และส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อรองรับอุตสาหกรรมและบริการที่จะเป็นเครื่องยนต์ทางเศรษฐกิจหลักทั้ง 5 สาขาตามที่ระบุไว้ในประเด็นการพัฒนาที่ 2) Future Growth ข้างต้น ร่วมกับการขยายและพัฒนาระบบประกันสังคม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรทุกสาขาอาชีพ และทุกช่วงวัย ตลอดจนการส่งเสริมความมั่นคงทางสุขภาพ เพื่อให้คนให้เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน ดังนี้

3.1) *การยกระดับทักษะ ปรับทักษะ และส่งเสริมการเรียนรู้* ด้วยการส่งเสริมแรงงานที่อยู่ในภาคการผลิตและบริการที่ได้รับผลกระทบ ให้ได้รับการฝึกอบรมยกระดับทักษะ และปรับศักยภาพแรงงานให้เหมาะสมกับรูปแบบธุรกิจ และโครงสร้างเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ยกระดับคุณภาพมาตรฐานของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานโดยการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับการเรียนการสอน และการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการพัฒนาทักษะอาชีพ พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของแรงงานเพื่อให้แรงงานมีความยืดหยุ่นพร้อมปรับตัว ตลอดจนมุ่งเน้นการผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพในระยะยาว เป็นต้น

3.2) *การขยายและพัฒนาระบบหลักประกันทางสังคม* ด้วยการช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยคนยากจน กลุ่มเปราะบาง ที่ได้รับผลกระทบ โดยคำนึงถึง

ระดับของปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกันของกลุ่มเป้าหมาย พร้อมทั้งผลักดันให้แรงงานเข้าสู่ระบบประกันสังคมมากขึ้น พัฒนาระบบและกลไกการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่มให้ตรงจุด และพัฒนาระบบความคุ้มครองทางสังคมให้เหมาะสมสอดคล้องกับรูปแบบตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงมีการบูรณาการตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระบบข้อมูลในการตรวจสอบและติดตามประเมินผล เป็นต้น

3.3) *การเสริมสร้างความมั่นคงทางสุขภาพ* ด้วยการพัฒนาระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ สร้างภูมิคุ้มกันทั้งทางร่างกายและจิตใจ กระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และแสวงหาแนวทางดำเนินการปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการเป็นสังคมสูงวัย และอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืนทางการคลัง เป็นต้น

4) การปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ (Enabling Factors) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเกื้อหนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพิ่มขีดความสามารถในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ และยกระดับศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคนตามที่กล่าวมาในข้อ 1) - 3) ให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่จำเป็นต้องเร่งปรับปรุงและพัฒนา ประกอบด้วย

4.1) *การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่* เช่น โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล โครงสร้างพื้นฐานเชิงระบบการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์ รวมถึงการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้โครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ เป็นต้น

4.2) *การปรับปรุงกฎหมายและส่งเสริมภาครัฐดิจิทัล* ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ โดยการปรับปรุงและพัฒนาฐานข้อมูลแบบบูรณาการ การจัดเก็บและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการให้บริการประชาชน การปรับปรุงกฎหมายกฎระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรการต่าง ๆ ตลอดจนการปฏิรูปการจัดเก็บรายได้และประสิทธิภาพการจัดสรรและใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐ ให้สอดคล้องกับบริบทและเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ เป็นต้น

4.3) การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกมิติ ด้วยการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและนวัตกรรมในประเทศในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจโดยเฉพาะ SMEs และ วิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการผลิตงานวิจัยและนวัตกรรม เป็นต้น

4.4) การเสริมสร้างความมั่นคงและบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อบรรเทาภัยพิบัติ เหตุการณ์ความไม่สงบและความขัดแย้ง ตลอดจนสาธารณภัย ทุกรูปแบบ ด้วยการใช้ฐานข้อมูล เทคโนโลยี และนวัตกรรม การบูรณาการระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินให้มีเอกภาพและรองรับสาธารณภัยรูปแบบใหม่ในทุกมิติ อาทิ ความปลอดภัยทางไซเบอร์ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ และเสริมสร้างโอกาสให้ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความเสี่ยงในพื้นที่ของตนเอง พร้อมทั้งพัฒนากลไกในการส่งเสริมให้ครัวเรือนบริหารจัดการหนี้ได้อย่างเป็นระบบ เพื่อลดความเสี่ยง และสามารถดูแลตนเองได้ในภาวะวิกฤต เป็นต้น

4.5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายและภาคีการพัฒนา เพื่อให้การฟื้นฟูและขับเคลื่อนประเทศมีประสิทธิภาพสามารถบรรลุผลได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยการสนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาชนในพื้นที่และภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม ในการพัฒนาประเทศตามแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ พร้อมทั้งช่วยติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ และเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงแก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เป็นต้น

แนวทางการพัฒนาตามหลักการ 3 มิติ (Cope, Adapt, Transform) และ 4 ประเด็นการพัฒนา (Local Economy, Future Growth, Human Capital, Enabling Factors) ในรายละเอียด ปรากฏตามตารางแนวทางการพัฒนาในแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในระหว่าง พ.ศ. 2564 - 2565 ดังนี้

ตารางแนวทางการพัฒนาในแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ
เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในระหว่าง พ.ศ. 2564 - 2565

แนวทางการพัฒนา	พร้อมรับ (Cope)	ปรับตัว (Adapt)	เปลี่ยนแปลง เพื่อพร้อมเติบโต (Transform)
	การลดความเปราะบาง โดยการจัดจุดอ่อนและข้อจำกัดเดิมที่มี และพร้อมบริหารจัดการในทุกภาวการณ์ได้อย่างเต็มศักยภาพภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด	การปรับรูปแบบ และแนวทางการดำเนินการให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอน การกระจายความเสี่ยง รวมถึงการปรับตัวเพื่อสร้างโอกาสจากการเปลี่ยนแปลง	การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและปัจจัยพื้นฐาน เช่น ระเบียบ กฎหมาย นโยบาย และสถาบัน เพื่อพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส และมุ่งสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพ ทั้งถึง และยั่งยืน
1. การเสริมสร้างขีดความสามารถภายในประเทศ (Local Economy)			
1.1 การส่งเสริมการจ้างงาน	1) ส่งเสริมการจ้างงานใหม่ โดยเฉพาะในระดับพื้นที่ ในกลุ่มแรงงานนอกระบบ แรงงานที่ได้รับผลกระทบ และกลุ่มบัณฑิตจบใหม่ รวมถึงรักษากิจการจ้างงานภายในประเทศเดิม โดยเฉพาะในสาขาที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 2) พัฒนาฐานข้อมูลแรงงานที่ครอบคลุมทั้งในระบบและนอกระบบ ตลอดจนกำลังแรงงานในวัยเรียนที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่ออำนวยความสะดวกที่ต้องการความช่วยเหลือได้อย่างแม่นยำ รวมถึงจับคู่ความต้องการของผู้หางานกับผู้จ้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1) ส่งเสริมการสร้างงานที่สอดคล้องกับภาคเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มเติบโตในอนาคต รวมถึงศักยภาพ โอกาส และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ 2) ส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ ลดภาระของครอบครัว และบรรเทาปัญหาการลดลงของประชากรวัยแรงงาน	1) ปรับโครงสร้างตลาดแรงงาน โดยโยกย้ายแรงงานไปสู่ภาคการผลิตที่มีผลิตภาพ รายได้ และใช้ทักษะสูงกว่า 2) พัฒนากลไกการติดตามประเมินผลให้สะท้อนสถานการณ์และนำไปสู่การพัฒนาในด้านแรงงานของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ปรับปรุงระเบียบกฎหมายเพื่อให้เป็นอุปสรรคต่อการดึงดูดแรงงานทักษะสูงให้เข้ามาทำงานในประเทศ และส่งเสริมการถ่ายทอดทักษะและองค์ความรู้ให้แก่แรงงานภายในประเทศ

แนวทางการพัฒนา	พร้อมรับ (Cope)	ปรับตัว (Adapt)	เปลี่ยนแปลง เพื่อพร้อมเติบโต (Transform)
1.2 การช่วยเหลือและพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	1) เร่งแก้ปัญหาสภาพคล่องของ SMEs ให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และเพิ่มช่องทางสินเชื่อถึงสินค้าและแหล่งเงินทุนด้วยต้นทุนที่เหมาะสม เพื่อให้ธุรกิจที่มีศักยภาพยังสามารถอยู่รอดและรักษาการจ้างงานต่อไปได้	1) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs และวิสาหกิจชุมชนปรับตัวสู่ธุรกิจใหม่ที่มีแนวโน้มความต้องการมากขึ้นในอนาคต เช่น สินค้าและบริการเพื่อผู้สูงอายุ สินค้าและบริการเพื่อสุขภาพ และสินค้าสีเขียว เป็นต้น รวมถึงมีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย 2) สร้างแรงจูงใจให้ธุรกิจขนาดใหญ่ช่วย SMEs ในการพัฒนาและสร้างมูลค่าธุรกิจ รวมถึงใช้เทคโนโลยีในการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนระบบการ ทั้งการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาด 3) ส่งเสริมการระดมทุนผ่านเครื่องมือทางการเงินที่หลากหลาย อาทิ การใช้แพลตฟอร์มเพื่อการระดมทุนสาธารณะ 4) สนับสนุนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ SMEs ในระดับพื้นที่	1) ปรับโครงสร้างปัจจัยแวดล้อมทั้งระบบ เพื่อจัดอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจและยกระดับประสิทธิภาพของ SMEs ได้แก่ ▪ ลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจของ SMEs โดยการพัฒนาคลายมาตรการภาครัฐที่จะช่วยให้การดำเนินธุรกิจมีความสะดวก คล่องตัว และมีโอกาสทางธุรกิจมากขึ้น อาทิ การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ▪ ปรับปรุงระเบียบกฎหมายเพื่อแก้ปัญหาและป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม ▪ บูรณาการระหว่างหน่วยงานเพื่อลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มประสิทธิภาพการช่วยเหลือและสนับสนุน SMEs ▪ ปรับโครงสร้างระบบงบประมาณและกลไกการติดตามประเมินผล ให้เอื้อต่อการส่งเสริม SMEs
1.3 การกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจไปยังหัวเมืองหลักในภูมิภาคและเมืองรอง	1) สร้างตำแหน่งงานในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อรองรับผู้ว่างงาน แรงงานคืนถิ่น และบัณฑิตจบใหม่	1) ส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่หัวเมืองหลักในภูมิภาค เมืองรอง และเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยคำนึงถึงฐานทรัพยากร ความพร้อม และศักยภาพของพื้นที่ ผ่านการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการค้าการลงทุนแบบครบวงจร รวมถึงส่งเสริมการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับภาคธุรกิจ อาทิ ระบบการขนส่งและกระจายสินค้า	1) เสริมสร้างจุดเด่นทางเศรษฐกิจของแต่ละภาคหรือกลุ่มจังหวัด โดยการพัฒนาการรวมกลุ่มและเชื่อมโยงผู้ประกอบการในพื้นที่เพื่อสร้างศักยภาพในการเติบโตทางเศรษฐกิจและสร้างการจ้างงานในระยะยาว 2) เพิ่มศักยภาพและบทบาทหน้าที่ของท้องถิ่นในการกำกับดูแลและกำหนดมาตรฐานการให้บริการสาธารณะ รวมถึง

แนวทางการพัฒนา	พร้อมรับ (Cope)	ปรับตัว (Adapt)	เปลี่ยนแปลง เพื่อพร้อมเติบโต (Transform)
	2) พัฒนาเมืองให้น่าอยู่ โดยจัดระบบขนส่งสาธารณะ สาธารณูปโภคสาธารณูปการ ที่มีคุณภาพและให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนและกิจกรรมเศรษฐกิจ	2) พัฒนาเมืองให้น่าอยู่ โดยจัดระบบขนส่งสาธารณะ สาธารณูปโภคสาธารณูปการ ที่มีคุณภาพและให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนและกิจกรรมเศรษฐกิจ	มีความสามารถในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่มากยิ่งขึ้น 3) ยกระดับสถาบันการศึกษาในพื้นที่ให้ทันยุคกลางการพัฒนาและการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีนวัตกรรมที่ส่งเสริมจุดเด่นทางเศรษฐกิจของพื้นที่นั้น ๆ
2. การยกระดับขีดความสามารถของประเทศไทยเพื่อการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว (Future Growth)			
2.1 การส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ ครบวงจร	1) ส่งเสริมการผลิตสินค้าและบริการทางสุขภาพให้ผู้บริโภคมีแนวโน้มความต้องการเพิ่มสูงขึ้น 2) ขยายช่องทางการตลาดทั้งการแพทย์แผนปัจจุบันและการแพทย์แผนไทย	1) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการแพทย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการด้านสุขภาพ 2) เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และอุตสาหกรรมอาหาร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม	1) มุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ โดยส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ยาและเครื่องมือแพทย์ พัฒนามาตรฐานคุณภาพตลอดห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรม การแพทย์ครบวงจร สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าและบริการที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย
2.2 การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเน้นคุณภาพ	1) ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ ทั้งในกลุ่มภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป 2) ยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยโดยเฉพาะในการสอบสวนโรคและติดตามกลุ่มเสี่ยงอย่างทั่วถึงและครอบคลุม 3) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ พร้อมทั้งพัฒนาชุมชน ผู้ประกอบการ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยมีการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น และมุ่งเน้นการใช้แรงงานและทรัพยากรในท้องถิ่น	1) ปรับรูปแบบและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่การท่องเที่ยว โดยประยุกต์ใช้จุดแข็งของไทยภายใต้เงื่อนไขและบริบทใหม่ของโลก อาทิ การส่งเสริมภาพลักษณ์ของไทยในฐานะประเทศปลอดภัยจากโรคระบาด เพื่อให้เป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้กำลังซื้อสูง และการท่องเที่ยวแบบเที่ยวไปด้วยทำงานไปด้วย 2) เพิ่มความหลากหลายให้กับการท่องเที่ยว โดยเชื่อมโยงกับบริการทางการแพทย์ และการพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์	1) เปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาภาคการท่องเที่ยวทั้งระบบให้มุ่งเน้นที่เชิงคุณภาพมากกว่าปริมาณ ทั้งแนวทางการส่งเสริมการลงทุน รูปแบบการท่องเที่ยวที่สนับสนุนรวมถึงกลไกและวิธีการในการติดตามประเมินผลที่สามารถสะท้อนการดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม 2) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเมืองรองและท้องถิ่นที่มีศักยภาพ เพื่อกระจายรายได้ไปยังชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก

แนวทางการพัฒนา	พร้อมรับ (Cope)	ปรับตัว (Adapt)	เปลี่ยนแปลง เพื่อพร้อมเติบโต (Transform)
2.3 การยกระดับภาค การเกษตรสู่เกษตร มูลค่าสูง	1) สร้างแพลตฟอร์มการตลาดดิจิทัลให้ กลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนสามารถ เข้าถึงตลาดและผู้บริโภคทั้งในประเทศ และต่างประเทศได้โดยตรง เพื่อสร้าง รายได้ และเป็นฐานรองรับให้แก่แรงงาน ที่ตกงาน	1) ส่งเสริมการปรับตัวของเกษตรกร โดย การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร ผ่านการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ พัฒนาระบบ คุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ มาตรฐาน ความปลอดภัย และใช้ประโยชน์จาก ความหลากหลายทางชีวภาพ พร้อมทั้ง เรียนรู้การใช้แพลตฟอร์ม และเครื่องมือ ทางการตลาดออนไลน์รูปแบบใหม่ เพื่อเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้ 2) พัฒนาระบบโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน ภาคการเกษตรให้ยังสามารถขนส่งสินค้า ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศได้ใน สภาวะวิกฤตที่ระบบตลาดหยุดชะงัก รวมถึงเชื่อมโยงกับภาคการผลิตอื่นได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	1) ปรับปรุงโครงสร้างภาคการเกษตรโดย การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใน กระบวนการผลิตและการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มผลิตภาพการเกษตร สร้างมูลค่า เพิ่มในสินค้าเกษตร และสามารถเป็น วัตถุดิบที่มีคุณภาพในภาคการผลิตที่ ต่อเนื่อง อาทิ อุตสาหกรรมอาหาร และ อุตสาหกรรมและบริการทางสุขภาพ
2.4 การส่งเสริม อุตสาหกรรมอาหาร	1) ช่วยเหลือด้านสภาพคล่องโดยการส่งเสริม การเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อเพิ่มกำลัง การผลิต และการจ้างงาน 2) ส่งเสริมการเข้าถึงตลาด ทั้งตลาดภายใน ประเทศและตลาดต่างประเทศ	1) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม อาหารปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการ ของผู้บริโภคยุคใหม่ และมุ่งสู่ ธุรกิจอาหารมูลค่าสูง อาทิ อาหารเพื่อ สุขภาพ และอาหารทางการแพทย์ 2) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต และจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ อาหารมูลค่าสูง	1) ยกระดับโครงสร้างอุตสาหกรรมอาหาร ทั้งห่วงโซ่มูลค่า โดยการสร้างและใช้ ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรม อาทิ การส่งเสริมระบบเกษตรอัจฉริยะ เพื่อผลิตวัตถุดิบที่มีคุณภาพให้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร 2) เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในห่วงโซ่อุปทาน

แนวทางการพัฒนา	พร้อมรับ (Cope)	ปรับตัว (Adapt)	เปลี่ยนแปลง เพื่อพร้อมเติบโต (Transform)
2.5 การปรับปรุงอุตสาหกรรม ยานยนต์ไปสู่อุตสาหกรรม ยานยนต์สมัยใหม่	1) ช่วยเหลือผู้ประกอบการโดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อยที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนผ่านไปสู่อุตสาหกรรม ยานยนต์สมัยใหม่ อาทิ ผู้ผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ และผู้ให้บริการซ่อมแซมและบำรุงรักษา	1) สนับสนุนการปรับตัวของผู้ประกอบการ และแรงงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ และอุตสาหกรรมและบริการที่เกี่ยวข้อง ให้พร้อมสำหรับการผลิตยานยนต์สมัยใหม่ ทั้งยานยนต์ไฟฟ้าและยานยนต์ขับเคลื่อนอัตโนมัติ พร้อมทั้งกระตุ้นการลงทุนใหม่ ๆ ด้วยการให้สิทธิประโยชน์ที่จำเป็น พร้อม ทั้งส่งเสริมความร่วมมือระดับประเทศใน การถ่ายทอดเทคโนโลยีและความเชี่ยวชาญ	1) ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรม ยานยนต์ทั้งระบบไปสู่ยานยนต์สมัยใหม่ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการปรับ ระเบียบกฎหมาย ส่งเสริมการวิจัยและ พัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง อาทิ เทคโนโลยีแบตเตอรี่และมอเตอร์ พร้อมทั้ง กระตุ้นอุปสงค์ของผู้บริโภคในประเทศ และจัดให้มีสถานบริการอัดประจุที่ทั่วถึง
		2) ส่งเสริมการใช้ชิ้นส่วนในประเทศใน การพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ สมัยใหม่ ที่ไม่ขัดต่อข้อตกลงหรือกฎหมายของ ความร่วมมือ/การค้าระหว่างประเทศ	2) เชื่อมโยงอุตสาหกรรมยานยนต์กับสาขา อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อขยายฐาน อุตสาหกรรม อาทิอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อุตสาหกรรมระบบรางอุตสาหกรรม ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์
3. การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคนให้เป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ (Human Capital)			
3.1 การพัฒนาทักษะแรงงาน และการเรียนรู้	1) ส่งเสริมแรงงานที่อยู่ในภาคการผลิตและ บริการที่ได้รับผลกระทบให้ได้รับการฝึก อบรมยกระดับทักษะ และปรับศักยภาพ แรงงานให้เหมาะสมกับรูปแบบธุรกิจและ โครงสร้างเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป	1) ส่งเสริมให้แรงงานมีทักษะที่หลากหลาย มีความยืดหยุ่น พร้อมปรับตัวสู่วิธีการ ทำงานหรืออาชีพใหม่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้น ด้วยการศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอด ชีวิตของแรงงาน	1) ผลักดันให้เกิดการบูรณาการ ความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐและเอกชนในการปฏิรูป ระบบการผลิตกำลังคนทั้งการศึกษาและ การพัฒนาทักษะแรงงานให้เชื่อมโยงกัน และมี ประสิทธิภาพมากขึ้น โดยให้ สอดคล้องกับแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ภาคการผลิตเป้าหมาย และทิศทาง การ พัฒนาประเทศ
	2) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและ เอกชนในการยกระดับและควบคุม คุณภาพมาตรฐานของศูนย์พัฒนาฝีมือ แรงงาน รวมถึงพัฒนาหลักสูตรที่มีความ สอดคล้องกับบริบทของตลาดแรงงาน และเงื่อนไขความต้องการของผู้เรียน	2) ปรับรูปแบบการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ ให้มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อภาวะ วิฤตมากขึ้น อาทิ การเรียนรู้ทางไกล หลักสูตรระยะสั้น และการผสมผสานการ เรียนรู้แบบออนไลน์และออนไล่น	2) สร้างสภาพแวดล้อมและพัฒนาบุคลากร ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ คนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงโอกาสในการ ยกระดับและปรับทักษะความรู้และทักษะ
	3) ส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลที่	3) ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นโดยเฉพาะทักษะ ภาษาต่างประเทศ และทักษะดิจิทัล รวมถึง	

แนวทางการพัฒนา	พร้อมรับ (Cope)	ปรับตัว (Adapt)	เปลี่ยนแปลง เพื่อพร้อมเติบโต (Transform)
3.2 การขยายและพัฒนา ระบบหลักประกันทางสังคม	จำเป็นสำหรับการเรียนการสอน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การพัฒนาทักษะอาชีพ และการแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจ 1) ช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยคนยากจน กลุ่มเปราะบาง และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 และภาวะวิกฤตอื่น ๆ ให้ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง โดยคำนึงถึงระดับของปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกันของกลุ่มเป้าหมาย 2) ส่งเสริมและผลักดันให้แรงงานเข้าสู่ระบบประกันสังคมเพิ่มมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางรายได้ 3) ส่งเสริมการจัดสวัสดิการโดยชุมชนแบบพึ่งตนเอง โดยมีภาคีต่าง ๆ เกื้อหนุนตามศักยภาพ	ทักษะที่สำคัญอื่น ๆ เช่น ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะทางการเงิน และทักษะทางอารมณ์ เป็นต้น 1) ส่งเสริมการใช้และพัฒนากระบวนการแก้ปัญหาช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่มให้ตรงจุด โดยใช้ระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เชื่อมโยงฐานข้อมูลต่าง ๆ เชื่อมโยงกัน 2) ริเริ่มออกแบบหลักประกันทางสังคมที่รองรับรูปแบบการทำงานในอนาคต อาทิ การจ้างแรงงานแบบชั่วคราว	เพื่อการพัฒนาตนเองและประกอบอาชีพที่หลากหลายได้อย่างต่อเนื่อง 1) พัฒนาระบบความรู้คุ้มครองทางสังคม ให้มีความบูรณาการระหว่างหน่วยงาน/โครงการเพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มการเกื้อกูลระหว่างกัน และเชื่อมโยงครอบครัวคนทุกกลุ่มอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการที่ยั่งยืนทางการคลัง โดยมุ่งเน้นการลงทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพคนในระยะยาว
3.3 การเสริมสร้างความมั่นคงทางสุขภาพ	พัฒนาระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ ทั้งระบบติดตาม ตรวจสอบและเฝ้าระวังโรคระบาด อุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ ตลอดจนการจัดการภาวะฉุกเฉินทั้งวงจร และเพิ่มขีดความสามารถในการติดตาม ประเมินแนวโน้มโอกาสการเกิดโรคภัย โดยเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วม 1) พัฒนาระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ ทั้งระบบติดตาม ตรวจสอบและเฝ้าระวังโรคระบาด อุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ ตลอดจนการจัดการภาวะฉุกเฉินทั้งวงจร และเพิ่มขีดความสามารถในการติดตาม ประเมินแนวโน้มโอกาสการเกิดโรคภัย โดยเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วม	1) กระจ่ายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ พร้อมทั้งใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการขยายการให้บริการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ 2) ส่งเสริมการดูแลสุขภาพเชิงป้องกันให้ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ ในการจัดการดูแลสุขภาพของตนเอง และมีความภูมิคุ้มกันทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อลดความเสียหายในการเกิดโรค รวมถึงโรคอุบัติใหม่ 3) สนับสนุนสินค้าและเทคโนโลยีที่ส่งเสริมการมีสุขภาพที่ดี	1) ศึกษาแนวทางการปรับปรุงระบบหลักประกันสุขภาพให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการเป็นสังคมสูงวัย และอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืนทางการคลัง

แนวทางการพัฒนา	พร้อมรับ (Cope)	ปรับตัว (Adapt)	เปลี่ยนแปลง เพื่อพร้อมเติบโต (Transform)
4. การปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาประเทศ (Enabling Factors)			
4.1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่	1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมทั่วประเทศ สามารถให้บริการประชาชนอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง 2) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชิงระบบ เช่น ระบบบริหารจัดการข้อมูลภาครัฐ ระบบการบริหารจัดการงานวิจัยสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ และระบบการแก้ปัญหาและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากวิกฤตต่าง ๆ เป็นต้น 3) ช่วยเหลือประชาชนและธุรกิจรายย่อยให้เข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อรับประโยชน์จากมาตรการช่วยเหลือ บริการของรัฐ การศึกษา และโอกาสทางเศรษฐกิจ	1) ส่งเสริมการพัฒนา ใช้ประโยชน์ และประยุกต์ใช้โครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ เช่น โครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่และรองรับการเติบโตของเศรษฐกิจท้องถิ่น รวมถึงการปรับตัวของโรงแรมที่เคยมีเป้าหมายเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ให้เป็นสถานที่พักผ่อนและดูแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม หรือสถานที่พัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นต้น	1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมโยงครอบคลุม และทั่วถึง เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่การเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภูมิภาค อาทิ ศูนย์กลางการให้บริการโลจิสติกส์ การค้าและการลงทุน
4.2 การปรับปรุงกฎหมายและส่งเสริมภาคธุรกิจดิจิทัล	1) ปรับปรุงและพัฒนาฐานข้อมูลแบบบูรณาการ โดยการจัดเก็บและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงการเปิดเผยและใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ ศักยภาพ และวางแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ อาทิ ฐานข้อมูลประชาชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในพื้นที่ และฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติเพื่อพัฒนาการผลิต	1) นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการให้บริการประชาชน อาทิ กลไกเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย และระบบเตรียมความพร้อมด้านการจัดการสาธารณสุข เพื่อบริการที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ	1) ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรการต่าง ๆ ให้ส่งเสริมการแข่งขัน ไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจ สอดคล้องกับบริบท และเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ 2) ริเริ่มดำเนินการปฏิรูปการจัดเก็บรายได้ของรัฐทั้งระบบ ทั้งรายได้จากภาษีและการบริหารจัดการทรัพย์สิน ควบคู่ไปกับการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดสรรและใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้มีงบประมาณเพียงพอต่อการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ

แนวทางการพัฒนา	พร้อมรับ (Cope)	ปรับตัว (Adapt)	เปลี่ยนแปลง เพื่อพร้อมเติบโต (Transform)
			3) พัฒนาโครงสร้างระบบและมาตรฐานทางภาษีให้มีความเสมอภาคและเป็นธรรม ยกย่องผู้ประกอบการฐานราก รวมถึงส่งเสริมและไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ 4) ปรับโครงสร้างและวิธีปฏิบัติราชการให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว มีความบูรณาการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานที่ยึดภารกิจหรือพื้นที่เป็นพื้นฐาน และสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทัน
4.3 การพัฒนาองค์ความรู้ และนวัตกรรม	1) ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย และนวัตกรรมในประเทศ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจโดยเฉพาะ SMEs และวิสาหกิจชุมชน และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน	1) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการของภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการเป้าหมายที่สามารถใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้จริง 2) เสริมสร้างกลไกความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาและร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐ เอกชน ภาควิชาการ และระบบการเงิน ในการพัฒนาและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และนวัตกรรม	1) แก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการผลิตงานวิจัยและนวัตกรรม เพิ่มจำนวนและคุณภาพบุคลากร และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการวิจัยเพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการวิจัย และพัฒนานวัตกรรมที่สนับสนุนภาคการผลิตเป้าหมายในระดับภูมิภาค
4.4 การเสริมสร้างความมั่นคงและการบริหารจัดการความเสี่ยง	1) ส่งเสริมการบรรเทาภาวะวิกฤตด้วยการใช้ฐานข้อมูล เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ประสบภัยอย่างรวดเร็ว ทั่วถึง และเป็นธรรม	1) พัฒนาระบบการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการภาวะวิกฤตให้มีประสิทธิภาพ โดยการบูรณาการระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินให้มีเอกภาพ สามารถรองรับเหตุการณ์ความขัดแย้งและสาธารณภัยรูปแบบใหม่ในทุกมิติ อาทิ ความปลอดภัยทางไซเบอร์ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ	1) เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความเสี่ยงในพื้นที่ของตนเอง ตั้งแต่การพัฒนาาระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยล่วงหน้า การจัดการภาวะวิกฤต และการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ

แนวทางการพัฒนา	พร้อมรับ (Cope)	ปรับตัว (Adapt)	เปลี่ยนแปลง เพื่อพร้อมเติบโต (Transform)
4.5 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายและภาคีการพัฒนา	1) ผลักดันให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคีการพัฒนาอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศในการทำงานร่วมกันเพื่อให้แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม 2) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในพื้นที่และภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม เพื่อช่วยติดตามตรวจสอบ และเสนอแนะแนวทางการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ โดยการใช้แพลตฟอร์มและช่องทางทางการสื่อสารต่าง ๆ ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้	2) พัฒนากลไกในการส่งเสริมให้ครัวเรือนออมเงินและบริหารจัดการหนี้ได้อย่างเป็นระบบ เพื่อลดความเสี่ยงและสามารถดูแลตนเองได้ในภาวะวิกฤต 1) ส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ รวมถึงแก้ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม	1) เพิ่มบทบาทและศักยภาพของท้องถิ่น และยกระดับการมีส่วนร่วมของภาคีต่าง ๆ ในการบริหารราชการ แก้ไขปัญหา และพัฒนาประเทศ

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

962 ถนนกรุงเกษม แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100
โทรศัพท์ 02 280 4085 ต่อ 6221 - 49 โทรสาร 02 280 6384, 02 628 2858
E-mail : nscl@nesdc.go.th Website : www.nesdc.go.th